

5. Арутюнова Д.В. Стратегический менеджмент: Учебное пособие/ Д.В. Арутюнова. – Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2010.-122с.
6. ПАТ «Укртелеком» заснувало ТОВ «ТриМоб» [Електронний ресурс]// Офіційний сайт ПАТ «Укртелеком». – 13.09.2011. - Режим доступу: <http://www.ukrtelecom.ua/presscenter/news/official?id=111447#111447>
7. Бруско А.В. Застосування інструментів маркетингу для підвищення ефективності роботи підприємства/ А.В. Бруско, В.Н. Парасяк// Збірник наукових праць студентів Національного університету кораблебудування. – 2011. - №1 (4). –С. 154-158.
8. Зборовська Т.Е. Развитие мобильного зв'язку як галузі національної економіки України/ Т.Е. Зборовська// Науковий вісник НЛТУ України. -2011.- Вип. 21.4. –С. 237-242.

УДК 657.6

АНАЛІЗ ВПЛИВУ РІЗНИХ МЕТОДІВ ІНФЛЯЦІЙНОГО КОРИГУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ОЦІНКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Зав'ялова О.М., Сидюк О.В.

Резюме. Дана стаття розкриває і обґрунтовує необхідність урахування впливу інфляції на фінансову звітність підприємств, адже її ігнорування призводить до спотворення достовірності показників фінансової інформації, неправомірних результатів та висновків аналізу динаміки її показників. У роботі наведені найпоширеніші методи коригування інфляційного впливу, методика яких розглянута на прикладі звітності 2006-2009р. реально існуючого підприємства. У висновках статті проаналізовані отримані результати, та доведена корисність отриманої інформації під час прийняття середньострокових та довгострокових управлінських рішень.

Ключові слова: фінансова звітність, інфляція, методи коригування інфляційного впливу, метод купівельної спроможності та метод за поточною вартості.

Постановка проблеми. С того часу як Україна відмовилася від адміністративно-планової економіки на користь ринкової, інфляція стала невід'ємною рисою його економічного та соціального життя. Інфляція є одним з найважливіших факторів, які впливають на якісні та кількісні характеристики фінансової звітності. Відносно невеликі темпи інфляції здатні призвести к значним викривленням показників фінансової звітності. В умовах глобалізації та активної інтеграції України у світову економіку питання якості та достовірності фінансової звітності для українських підприємств набуває першочергового значення.

Актуальність. Питання обліку впливу інфляційних процесів на показники фінансової звітності потребують ретельного вивчення з огляду на те, що їх проблемний характер визначено на міжнародному рівні. Значна кількість публікацій за цією тематикою належить закордонним вченим М. Ф. Ван Бреду, Х. Ван Грюнінгу, М.Коєну, М. Р. Метьюсу, М. Х.Б.Перера, С.С. Хендриксену, В.Ф. Палію, Я.В. Соколову, Л.З.Шнейдману та ін.. Втім вони висвітлюють загальнотеоретичні питання і замало уваги приділяють питанням практичної реалізації методів коригування звітності виходячи з особливостей бізнесу, галузей та сфер діяльності. Накопичення і узагальнення результатів практичних досліджень є актуальним завданням щодо впровадження методик обліку наслідків високої інфляції з метою оцінки діяльності підприємств і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Метою даної статті є розгляд та порівняння найбільш поширених методів врахування інфляції, які можуть бути покладені в основу оцінки діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про існування сукупності методів, які можуть бути обрані для урахування впливу інфляційних процесів. Вибір конкретного методу визначається керівництвом, з урахуванням темпів інфляції, напрямів розвитку компанії, потреб управлінського персоналу та власників, законодавчих підстав ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Найпоширенішими методами методика, яких викладена у МСФЗ 29 «Фінансова звітність в умовах інфляції» є метод загальної купівельної спроможності (метод GPL) та метод за поточною вартістю (метод ССА).

Господарську діяльність підприємства нерідко представляють у вигляді кругообігу капіталу. Метою управління діяльністю є збереження капіталу на кінці кожного обороту, яке залежно від облікової політики може бути фінансовим або фізичним. Капітал розглядається як фінансовий, якщо він трактується як інвестовані у підприємство грошові кошти або певна купівельна спроможність. Капітал розглядається як фізичний, якщо він ототожнюється з виробничим потенціалом, тобто виробничою потужністю.

Концепції збереження капіталу лягли в основу класифікації методів за МСФЗ 29:

- метод урахування загальної купівельної спроможності, узгоджується з концепцією збереження фінансового капіталу, адже абстрагується від уречевленої структури активів компанії та дає можливість визначити величину чистого прибутку звітного періоду для відновлення купівельної спроможності капіталу, інвестованого у минулому;

- метод урахування поточної вартості, узгоджується з концепцією збереження фізичного капіталу, в основі якого закладене коригування вартості окремих негрошових активів за індивідуальними оцінками, тобто визначення вартості заміщення.

Кожен з методів має свої переваги та недоліки, це обумовлює необхідність подальшого вивчення цього питання для пошуку найбільш оптимальної методики коригування. Розглянемо кожен з наведених методів на прикладі реального підприємства. Підприємство має наступні данні, що характеризують її фінансовий стан (табл.1) та отриманий у 2009р. фінансовий результат діяльності (табл.2)

Таблиця 1. Баланс на 31.12.2009 р.(ф. №1)

№ п/п	Актив	На початок	На кінець	№ п/п	Пасив	На початок	На кінець
1	2		3				
1	Незавершене будівництво	22,3	17,6	1	Статутний капітал	334,0	334,0
				2	Резервний капітал	0	0
2	Основні засоби: залишкова вартість	1908,5	2 017,9	3	Нерозподілений прибуток, в т.ч.: - минулих періодів - звітного періоду	1243,5	1305,8
3	первісна вартість	2532,2	2 956,8			-	1 243,5
4	знос	623,7	938,9			-	62,3
5	Виробничі запаси	10,1	47,4	4	Довгостр. зобов'яз.	616,0	638,8
6	ДЗ за товари, роб., посл.	339,8	221,9	5	Поточна КЗ за довгостроковими зобов'язаннями	71,0	0
7	ДЗ за розрахунками з бюджетом	0	1,6				
8	Інша поточна дебіторська заборгованість	49,4	21,7	6	КЗ за товари, роботи, послуги	0	11,5
9	Поточні фінансові інвестиції	0	0,2	7	КЗ за розрахунками: - з бюджетом - зі страхування - з оплати праці	17	23,7
10	Грошові кошти та їх еквіваленти: в національній валюті	10,3	18,2			0,2	0
						1,9	0
11	Витрати майбутніх періодів	5,3	9,5	8	Інші поточні зобов'язання	62,1	42,2
12	Баланс	2345,7	2 356,0	9	Баланс	2345,7	2 356,0

Таблиця 2. Звіт про фінансові результати за 2009р.(ф №2)

№ п/п	Стаття	Сума, тис.грн
1	2	3
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6 738,7
2	Непрямі податки та інші вирахування з доходу	1 123,1
3	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5 615,6
4	Інші операційні доходи	243,10
5	Інші звичайні доходи	7,60
7	Разом чисті доходи	5 866,3
9	Матеріальні затрати	217,4
10	Витрати на оплату праці	516,7
11	Відрахування на соціальні заходи	171,5
12	Амортизація	311,2
13	Інші операційні витрати	256,7
14	Собівартість ГП, товару	4 281,3
15	Інші звичайні витрати	37,2
17	Прибуток (збиток) до оподаткування	74,3
18	Податок на прибуток	12,0
19	Разом витрати	5 804,0
20	Чистий прибуток (збиток)	62,3

Метод обліку загальної купівельної спроможності (або метод GPL) передбачає перерахунок статей фінансової звітності залежно від зміни загального рівня цін. Приблизники цього підходу абстрагуються від уречевленої структури активів підприємства, перевага віддається загальній оцінці капіталу компанії в цілому з урахуванням купівельної спроможності грошової одиниці та її зміни у часі.

Етап 1. У якості індексу, що характеризує зростання загального рівня цін за обраний період 2006-2009 рр., використаємо індекс споживчих цін (ІСЦ), значення якого розраховуються Державним комітетом

статистики України та публікуються на офіційному сайті комітету. Для розрахунків знадобляться річні ІСП та ІСП у розрізі місяців за 2009р. Таким чином, ІСЦ за 2007 р. становить 116,6%, у 2008р. – 122,3%, у 2009р. – 112,3%, а за друге півріччя 2009р. (липень-грудень) – 103,44%.

Етап 2. Розрахуємо скориговану вартість основних засобів, для цього необхідно спираючись на аналітичну інформацію перегрупувати всі основні засоби виходячи з дат їх придбання та розрахувати коректувальні коефіцієнти (множенням ІСЦ за минулі періоди).

Таблиця 3. Коригування показників основних засобів

Період придб.	Первісна вартість	Накоп. амортиз.	Залишк. варт.	Коефіцієнт	Скоригована вартість		
					Первісна вартість (гр.5×гр.2)	Накоп. амортиз. (гр.5×гр.3)	Залишк. варт. (гр.5×гр.4)
1	2	3	4	5	6	7	8
Грудень, 2006р.	1098,20	458,55	639,65	$1,116 \times 1,223 \times 1,123 = 1,601$	1758,68	734,34	1024,35
Грудень, 2007р.	711,23	185,29	525,95	$1,223 \times 1,123 = 1,373$	976,83	254,48	722,35
Грудень, 2008р.	731,23	67,48	663,75	1,123	821,17	75,78	745,39
Продовження таблиці 3							
Червень, 2009р.	329,40	34,48	294,92	1,034	340,73	35,66	305,07
Вартість 01.01.2010	2870,07	745,80	2124,27	x	3897,42	1100,26	2797,16

Стаття «Основні засоби» у балансі формується з урахуванням декількох сум, що не перераховуються та зменшується на суму витрат на підтримання основних засобів, величина яких на кінець 2009р. становить 106,39 тис. грн.

Етап 3. Перерахуємо вартість виробничих запасів адже відомо, майже всі виробничі запаси були придбані у червні 2009р. тому для їх коригування використаємо коефіцієнт, що характеризує зміну цін з липня по грудень 2009р. значення якого дорівнює 1,0344. На дату балансу вартість виробничих запасів становить 47,4 тис.грн. Отже, перерахована вартість дорівнюватиме: $47,4 \times 1,0344 = 49,11$ (грн)

Етап 4. Відкоригуємо величину статутного капіталу для цього використаємо цепний індекс з періоду заснування компанії 2006р. до дати складання звітності, тобто до 01.01.2010р.: $334 \times 1,6014 = 534,9$ (грн)

Етап 5. Ключовим моментом методики загальної купівельної спроможності є розрахунок прибутків (збитків) від зміни загального рівня цін, для цього здійснюється перегруповання балансу на монетарні та немонетарні статті табл. 4.

Таблиця 4. Групування показників балансу на монетарні та немонетарні

АКТИВ	На початок	На кінець	ПАСИВ	На початок	На кінець
1	2	3	4	5	6
I. Монетарні активи (МА), в т.ч.	399,5	263,6	I. Монетарні зобов'язання (МЗ), в т.ч.	768,20	716,20
Поточні фінансові інвестиції	0	0,2	Довгострокові зобов'язання	616	638,8
Дебіторська заборгованість	339,8	223,5	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	71,00	0,00
Інша дебіторська заборгованість	49,4	21,7	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,00	11,50
Грошові кошти у касі та на рахунках у банку	10,3	18,2	Поточні зобов'язання за розрахунками:		
II. Немонетарні активи (НМА), в т.ч.	1946,20	2092,40	з бюджетом	17,00	23,70
			зі страхування	0,20	0,00
			з оплати праці	1,90	0,00
			Інші поточні зобов'язання	62,10	42,20
Основні засоби	1908,5	2017,9	II. Немонетарні зобов'язання(НМЗ), в т.ч.	1577,50	1639,80
Виробничі запаси	10,1	47,4			
Витрати майбутніх періодів	5,3	9,5	Статутний капітал	334,00	334,00
			Нерозподілений прибуток	1243,50	1305,80
БАЛАНС	2345,70	2356,00	БАЛАНС	2345,70	2356,00

I. Розрахована чиста грошова позиція на 01.01.2009р:

$$ЧГПн = МAn - МЗн = 399,5 - 768,20 = -368,7(\text{тис.грн})$$

Відкоригуємо отриману чисту грошову позицію на рівень інфляції у 2009р. (112,3 %) $ЧГПн(\text{скор}) = -368,7 \times 1,123 = -414,05(\text{тис.грн})$

II. Розрахуємо та відкоригуємо зменшення та збільшення чистої грошової позиції на рівень інфляції у 2009р. (табл. 5). Коригування доходів та витрат виходить з припущення про рівномірність їх виникнення протягом періоду, тому для їх перерахунку буде використаний середньорічний індекс: $\bar{I}_{2009} = \sqrt{1,123} = 1,0597$

Таблиця 5. Розрахунок зменшення та збільшення чистої грошової позиції

Зменшення ЧГП	Сума (тис. грн.)	Збільшення ЧГП	Сума (тис. грн.)
1	2		
Матеріальні затрати	217,4	Чистий дохід (виручка) від реалізації	5 615,6
Витрати на оплату праці	516,7		
Відрахування на соціальні заходи	171,5		
Амортизація	311,2		
Інші операційні витрати	256,7		
Собівартість готової продукції, товарів	4 281,3	Інші операційні доходи	243,1
Продовження таблиці 5			
Інші звичайні витрати	37,2	Інші звичайні доходи	7,6
Надзвичайні витрати			
Податок на прибуток	12,0		
<i>Всього витрати</i>	<i>5 804,0</i>	<i>Всього доходи</i>	<i>5866,30</i>
Збільшення немонетарних активів у частині запасів (47,4 т. грн. - 10,1 т.грн.)	37,3	-	
Збільшення немонетарних активів у частині основних засобів (2017,9 т.грн. - 1908,5 т. грн)	109,4		
<i>Всього зменшення ЧГП</i>	<i>5 950,7</i>	<i>Всього зменшення ЧГП</i>	<i>5866,30</i>
Коефіцієнт коригування	1,0597		
Скоригована величина	6305,96	Скоригована величина	6216,52

IV. Розрахуємо величину скоригованої чистої грошової позиції на кінець 2009 р.

$$ЧГПк(\text{скор}) = ЧГПн(\text{скор}) + \text{Збільшення} - \text{Зменшення} = -414,05 + 6216,52 - 6305,96 = -503,49(\text{тис.грн})$$

V. Розрахуємо величину чистої грошової позиції на кінець 2009 р. за даними бухгалтерського балансу: $ЧГПк = МАк - МЗк = 263,6 - 716,20 = -452,6(\text{тис.грн})$

VI. Зіставимо скориговану чиста грошова позиція із фактичною чистою грошовою позицією на кінець звітного періоду

$$П(З) = ЧГПк - ЧГПк(\text{скор}) = -452,6 - (-503,49) = 50,89(\text{тис.грн})$$

Таким чином, інфляційний прибуток від зміни купівельної спроможності грошової одиниці склав 50,89 тис. грн., це пояснюється співвідношенням монетарних статей, в якому переважає величина монетарних зобов'язань.

У рамках методу загальної купівельної спроможності перераховуються показники Звіту про фінансові результати, з використанням середньорічного ІСЦ за 2009р. (1,0597), але не підлягає перерахуванню величина непрямих податків. Необхідно зазначити, що завершає коригування показників бухгалтерського балансу розрахунок скоригованої величини «Нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) минулих періодів», який розраховується як різниця скоригованих значень валюти балансу та інших складових пасиву тобто 1662,6 тис.грн (3030,6-534,9-116,9-638,8-11,5-23,7-42,2) (табл. 12).

В основу методу за поточною вартістю покладена вартість заміщення витрачених ресурсів з урахуванням зміни поточних цін на них. Вартість заміщення може бути визначена різними методами. Нами для обчислень були обрані індекси цін виробників (ІЦВ). Для цього на основі аналітичної інформації основні засоби були класифіковані за однорідними групами, а в середині групи за датами придбання. Методика здійснення розрахунків подібна методу за загальними цінами. Розрахунок є дуже громіздкий тому наведемо його на прикладі однієї групи «Будівлі та споруди» (табл.6), інші групи коригуються за такою ж схемою.

Таблиця 6. Коригування показників основних засобів (тис. грн.)

№ п/п	Період придб.	Перв. Вартість	Накоп. амортиз.	Залишк. вартість	Коефі-цієнт	Скоригована вартість		
						Первісна вартість (гр.5×гр.2)	Накопичена амортизація (гр.5×гр.3)	Залишкова вартість (гр.5×гр.4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Група – 1 «Будівлі та споруди» (рах. 103)								
1	Грудень, 2006 р.	787,77	189,06	598,70	1,18	929,56	223,10	706,47
Продовження таблиці 6								
2	Грудень, 2007р.	565,77	90,52	475,25	1	565,77	90,52	475,25
3	Грудень, 2008р.	725,96	64,76	661,20	0,8	580,77	51,80	528,96
4	Червень, 2009р.	50,18	2,01	48,17	0,95	47,67	1,91	45,76
5	Вартість 01.01.2010	2129,67	346,35	1783,32	x	2123,77	367,33	1756,44
Група – 2 «Транспортні засоби» (рах. 105)								
6	Вартість 01.01.2010	220,11	196,50	23,61	-	299,28	267,18	32,1
Група – 2 «Інші основні засоби (меблі)» (рах. 109)								
7	Вартість 01.01.2010	160,46	114,72	45,74	-	201,68	144,85	56,83
Група – 3 «Інструменти, прилади, інвентар» (рах. 106)								
8	Вартість 01.01.2010	299,46	42,95	256,51	-	316,38	47,53	268,85
Продовження таблиці 6								
Група – 4 «Інші основні засоби (електронно-обчислювальні машини та ін)» (рах. 109)								
9	Вартість 01.01.2010	60,36	45,28	15,09	-	83,53	62,75	20,78
10	Всього активів	2870,07	745,80	2124,27	-	3024,65	889,65	2135,00

У рамках методу за поточною вартістю розраховується величина відхилення нарахованої у звітному періоді амортизації за цінами придбання та за поточною вартістю, адже її величина коригує суму чистого прибутку за поточною вартістю (табл.7).

Таблиця 7. Розрахунок амортизаційних нарахувань у 2009 р. (тис. грн)

№ п/п	Період придбання	Первісна вартість	Річна норма амортизації	Нарах. амортиз.	Поточна вартість		Відхилення (гр.7-гр.5)
					Первісна	Амортиз.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Група – 1 «Будівлі та споруди» (рах. 103) (2% у квартал)							
1	Грудень, 2006 р.	787,77	0,08	63,02	813,37	65,07	2,05
2	Грудень, 2007р.	565,77	0,08	45,26	495,05	39,60	-5,66
3	Грудень, 2008р.	725,96	0,08	58,08	508,17	40,65	-17,42
4	Червень, 2009р.	50,18	0,04	2,01	47,67	1,91	-0,10
5	Вартість 01.01.2010	2129,67	x	168,37	1864,26	147,23	-21,13
Група – 2 «Транспортні засоби» (рах. 105)							
6	Вартість 01.01.2010	220,11	-	23,61	299,28	32,10	8,49
Група – 2 «Інші основні засоби (меблі)» (рах. 109)							
7	Вартість 01.01.2010	160,46	-	53,31	201,68	66,64	13,32
Група – 3 «Інструменти, прилади, інвентар» (рах. 106)							
8	Вартість 01.01.2010	299,46	-	37,60	316,38	40,44	2,84
Група – 4 «Інші основні засоби (електронно-обчислювальні машини та ін)» (рах. 109)							
9	Вартість 01.01.2010	60,36	-	15,09	83,53	20,78	5,69
10	Всього	2870,07	-	297,97	3024,65	307,19	9,22

Етап 4. Наступним етапом є перерахунок вартості запасів та собівартості у частині матеріальних витрат. На обраному підприємстві більшість запасів є продуктом металургійної промисловості, тому доцільним є використання індексів цін виробників металургійної готової продукції у якості індивідуального індексу перерахунку запасів, які публікуються на сайті Держкомстату. За даними аналітичної інформації у 2009р.

востаннє запаси були придбані у червні, а початкові залишки запасів зберігаються на складі з початку року. Тому коректувальні коефіцієнти запасів будуть наступними:

- Індекс коригування запасів на початок періоду дорівнює зміні цін виробників металургійної продукції за перше півріччя (січень-червень) – 102,52%;

- Індекс коригування запасів на кінець року дорівнює зміні цін виробників металургійної продукції за друге півріччя (липень-грудень) – 114,49%.

- Індекс коригування вартості заготовлення матеріалів дорівнює середньорічному індексу цін виробників металургійної продукції, річний індекс дорівнює 117,38%, відповідно $\bar{I}_{2009} = 100 \times \sqrt{1,1738} = 108,34\%$.

Відповідно до наведених коректувальних коефіцієнтів, розрахуємо поточну вартість собівартості витрачених матеріальних цінностей (табл. 8). За даними внутрішньої інформації частина матеріальних затрат у собівартості становить приблизно 90%, тобто 3853,17 тис. грн. (4281,3 тис. грн. × 90%).

Таблиця 8. Коригування вартості матеріальних цінностей та собівартості у частині матеріальних витрат (тис. грн).

№ п/п	Показники	За цінами придбання	Коефіцієнт коригування	У поточних цінах	Відхилення (гр.4-гр.2)
1	1	2	3	4	5
2	Запаси на початок 2009р.*	10,08	1,0252	10,34	0,25
3	Собівартість заготовлення матеріалів	3890,56	1,0834	4215,14	324,58
4	Запаси на кінець 2009р.*	47,48	1,1449	54,36	6,88
5	Собівартість продукції у частині матеріальних витрат (стр.1+стр.2-стр.3)	3853,17	x	4171,13	317,9
* у балансі ці суми округлюються до одного знаку після коми, у таблиці використані уточнені данні					

Згідно з отриманими даними собівартість продукції у частині матеріальних витрат за поточними цінами становить 4171,1 тис. грн., в той час як у цінах придбання цей показник дорівнює 3853,2 тис.грн. Отримане відхилення і є величиною коригування собівартості, у частині матеріальних витрат, для розрахунку величини прибутку у поточних цінах.

Етап 5. Розрахунок величини прибутку або збитку у поточних цінах може бути здійснений наступним чином (табл. 9).

Використання методу за поточною вартістю передбачає рівність активу і пасиву, адже результат перерахунку відображається у складі резервного капіталу, який представлений резервом перерахунку у поточні ціни та резервом переоцінки матеріальних активів, у нашому випадку за відсутності початкового залишку величина резерву матиме наступне значення (табл. 10 та табл. 11).

Таблиця 9. Розрахункова таблиця прибутку (збитку) у поточних цінах за звітний період (тис.грн)

№ п/п	Показник	Сума	Джерело
1	2	3	4
1	Прибуток (збиток) до оподаткування	74,3	Звіт про фінансовий результат ф.№2
	Коригування:		
2	амортизація	(9,2)	табл. 7, гр.8 стр.10
3	собівартість у частині матеріальних витрат	(317,9)	табл. 8, гр.6, стр. 5
4	Прибуток (збиток) у поточних цінах до оподаткування	(252,8)	табл. 9, стр.1-стр.2-стр.3
5	Податок на прибуток (не коригується)	12,0	Звіт про фінансовий результат ф.№2
6	Чистий прибуток (збиток у поточних цінах)	(264,8)	табл. 3.22, стр.4-стр.5

Таблиця10. Розрахунок резерву перерахунку у поточні ціни (тис.грн)

№ п/п	Показник	Сума	Джерело
1	2	3	4
1	Коригування:		
2	амортизація	9,2	табл. 7, гр.8 стр.10
3	собівартість у частині матеріальних витрат	317,9	табл. 8, гр.6, стр. 5
4	Всього сума резерву	327,1	табл. 10, стр.2+стр.3

Резерв перерахунку у поточні ціни та чистий прибуток (збиток) у поточних цінах в сумі складають величину чистого прибутку за Звітом про фінансові результати ф. №2. $327,1 + (-264,8) = 62,3$ (тис.грн)

Таблиця 11. Розрахунок резерву переоцінки матеріальних активів (тис.грн)

№ п/п	Показник	Розрахунок	Сума	Джерело
1	2	3	4	5
1	Збільшення первісної вартості основних засобів	3024,65 – 2870,07	154,5	табл. 6 стр.20
2	Збільшення накопиченої амортизації	889,65 – 745,8	143,8	табл. 6 стр.20
3	Збільшення вартості матеріальних цінностей	54,4 – 47,4	7	табл. 8 стр. 4
4	Всього зміна вартості матеріальних активів	табл. 11, стр.1- стр.2+стр.3	17,9	-

На основі розрахованих даних складемо баланс та Звіт про фінансові результати, в якому знайдуть відображення показники розраховані за методом загальної купівельної спроможності та методом за поточною вартістю.

Таблиця 12. Баланс за 2009р. згідно до різних методів перерахунку (тис.грн)

Актив	Ф.№1	GPL	ССА	Пасив	Ф.№1	GPL	ССА
1	2	3	4	5	6	7	8
Незав.буд.	17,6	17,6	17,6	Статутний капітал	334,0	534,9	334,0
ОЗ: залишкова	2 017,9	2690,8	2028,8	Резервний капітал	0	0	0
первісна	2 956,8	4014,6	3111,5	- перерах. у поточні ціни	-	-	327,1
знос	938,9	1323,8	1082,7	- переоцінки мат. активів	-	-	17,9
Виробничі запаси	47,4	49,1	54,4	Нерозподілений прибуток, в т.ч.:	1 243,5	1662,6	1243,5
ДЗ за товари, посл.	221,9	221,9	221,9				
ДЗ за розрах-ми з бюджетом	1,6	1,6	1,6	- звітного періоду			
Інша поточна ДЗ	21,7	21,7	21,7	Довгострокові зобов'язання	638,8	638,8	638,8
Поточні фінансові інвестиції	0,2	0,2	0,2	КЗ за товари, роботи, послуги	11,5	11,5	11,5
Грошові кошти	18,2	18,2	18,2	КЗ за розрахунками з бюджетом	23,7	23,7	23,7
Витрати майб.періодів	9,5	9,5	9,5				
Баланс	2 356,0	3030,6	2373,9	Баланс	2 356,0	3030,6	2373,9

Таблиця 13. Звіт про фінансові результати за 2009р. згідно до різних методів перерахунку (тис.грн)

№ п/п	Стаття	Ф.№2	Метод GPL	Метод ССА
1	2	3	4	5
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції	6 738,7	7141	6 738,7
2	Непрямі податки та інші вирахування з доходу	1 123,1	1 123,1	1 123,1
3	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	5 615,6	6 017,9	5 615,6
4	Інші операційні доходи	243,10	257,6	243,10
5	Інші звичайні доходи	7,60	8,1	7,60
7	Разом чисті доходи	5 866,3	6216,5	5 866,3
9	Матеріальні затрати	217,4	230,4	217,4
10	Витрати на оплату праці	516,7	547,6	516,7
11	Відрахування на соціальні заходи	171,5	181,7	171,5
12	Амортизація	311,2	329,9	311,2
13	Інші операційні витрати	256,7	272,0	256,7
14	Собівартість ГП, товару	4 281,3	4536,9	4 281,3
15	Інші звичайні витрати	37,2	39,4	37,2
17	Податок на прибуток	12,0	12,7	12,0
18	Разом витрати	5 804,0	6150,5	5 804,0
19	Монетарний прибуток	0	50,9	0
20	Чистий прибуток (збиток)	62,3	116,9	(264,8)

Висновки за результатами дослідження. Наслідки впливу інфляції суттєво підвищують невизначеність інформації про майнове та фінансове положення компанії, знижують достовірність фінансової звітності та

унеможлижують прийняття обґрунтованих інвестиційних та управлінських рішень на базі цієї звітності. Інфляція здійснює специфічний вплив на окремі статті фінансової звітності та порушує реальність відображення інформації в них. Причина вбачається у дотриманні принципу історичної собівартості, що в умовах значних цінових коливань викривлює інформацію про вартість майна компанії, занижує витрати, а відповідно завищує прибутки та призводить до інших негативних наслідків.

Це підтверджує необхідність використання компаніями певних методів та інструментів для виключення інфляційного ефекту та підвищення достовірності фінансової інформації.

Для застосування кожного з наведених вище методів має бути створене узагальнено-згруповане підґрунтя внутрішньо-фінансової інформації, що є відправною точкою здійснення необхідних аналітичних обчислень. Цей етап є самим складним та трудомістким особливо, якщо компанія функціонує тривалий час, а переоцінка не робилася раніше. Пояснюється це необхідністю класифікації основних засобів за датами придбання, яка використовується як методом загальної купівельної спроможності, так і методом поточних цін. Інколи неможливість здійснення подібної класифікації потребує здійснення аналітиком певних припущень. Коли зробити навіть приблизні припущення є неможливим компанія, може залучити експерта з оцінки, що є більш компетентним у цих питаннях.

Тож виникає питання, чи є виправданою така трудомістка праця і чи є висновки за результатами проведення таких методів корисними. Застосування цих методів на даних реального підприємства висвітило крайні точки величини фінансового результату (табл.14), які мають бути економічно правильно обґрунтовані. Причина таких різних значень полягає у методиці розрахунку прибутку, який відповідно до цього несе різний смисловий зміст.

Таблиця 14. Порівняльний аналіз результату розрахунків коефіцієнтів рентабельності за різними методами коригування

№ п/п	Показники	Звітність	Метод GPL	Метод ССА
1	2	3	5	4
1	Чистий прибуток (збиток) за звітний період, тис. грн.	62,3	116,9	-264,8
2	Капітал, тис. грн..	1 639,8	2 314,4	1 657,7
3	Активи, тис. грн.	2356,0	3030,6	2373,9
4	Накопичений капітал у складі власного капіталу, тис. грн. (капітал сформований за рахунок прибутку)	1305,8	1779,5	1305,8
5	Питома вага накопиченого капіталу у складі власного капіталу, %	79,63	76,89	78,77
6	Рентабельність капіталу, %	3,80	5,05	-15,97
7	Рентабельність активів, %	2,64	3,86	-11,15

Так, прибуток за методом загальної купівельної спроможності розраховується шляхом зменшення відкоригованого на ІСП доходу на відкориговані витрати. Крім того, отримана величина має бути збільшена (зменшена) на суму монетарного прибутку (збитку). У нашому випадку саме монетарний прибуток, є фактором збільшення прибутку до 116,9 тис.грн. Причиною виникнення такого суттєвого монетарного прибутку стала наявність у компанії значної величини довгострокової кредиторської заборгованості, яка у разі різкого інфляційного стрибку стане неявною знижкою на момент погашення цієї заборгованості.

Прибуток за методом поточної вартості розраховується шляхом коригування прибутку за звітний період на величину відхилення нарахованої амортизації за звітний період та на величину відхилення собівартості у матеріальній частині. Такий підхід підкреслює узгодження цього підходу з концепцією збереження фізичного капіталу. Відповідно до цього методу отриманий результат (-264,8 тис.грн) не є реальним фінансовим результатом, він дозволяє побачити відстрочений латентний збиток, який завуальований офіційною звітністю. І відстрочка цього збитку залежить від строку експлуатації об'єктів основних засобів – у частині амортизації, та від тривалості обороту матеріальних запасів – у частині собівартості матеріальних витрат. Відстрочка у частині амортизації є більш тривалою, а відстрочка збитку у частині собівартості матеріальних витрат є приближеною, на прикладі розглянутого підприємства саме собівартість у частині матеріальних витрат є основним фактором виникнення збитку за методом поточної вартості. Це свідчить про те, що у наступному виробничому циклі, компанія не зможе відновити необхідний обсяг ресурсів, тобто не зможе забезпечити фізичний капітал на відповідному рівні.

А відповідно застосування даного методу дозволить своєчасно здійснити необхідні корективи у організації операційного процесу, щодо технології виробничого процесу, норм витрат матеріалів, економії, ціноутворення, політики позикового капіталу, рентабельності та ін.

Отже, кожен з розглянутих методів несе певний смисловий зміст та слугує інформативним підґрунтям для прийняття різних за характером управлінських рішень. Використання методу поточної вартості на наш погляд є більш доцільним та оправданим, адже виникнення прибутку за його методикою є сигналом до погіршення фінансового стану компанії. «Хто попереджений, той озброєний» так, при правильному

економічному обґрунтуванні збитку за методом поточної вартості, стає можливим оперативне реагування на негативні зміни фінансових показників, а своєчасна підготовка способів нівелювання інфляційного впливу не дозволить латентному збитку перейти у ранг реально існуючого.

Література

1. Ефимова О.В. Метод общей покупательной способности / О.В. Ефимова // Бухгалтерский учет. – 2003. – №14. – С. 46-51.
2. Ефимова О.В. Учет влияния инфляции методом восстановительной стоимости / О.В. Ефимова // Бухгалтерский учет. – 2003. – №16. – С. 47-53.
3. Калюга Е. Проблемы обеспечения достоверности финансовой отчетности с учетом влияния инфляции / Е. Калюга // Вестник налоговой службы Украины. – 2001. – №21. – С. 46-52.
4. Каспина Р.Г. МСФО 29 «Финансовая отчетность в условиях гиперинфляции» [Электронный ресурс] / Р.Г. Каспина // Корпоративная финансовая отчетность. – 2007. – №6. – Режим доступа у журналу: <http://gaar.ru/>. – Заголовок с экрана.
5. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 29 «Финансовая отчетность в гиперинфляционной экономике»: принятый ФКМСФО в апреле 1989. – Режим доступа: <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Остап'юк Н.А. Інфляція в бухгалтерському обліку: проблеми методичного забезпечення/ Н.А. Остап'юк // Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 3(15). – С. 208-212.

УДК 339.92

ОСОБЕННОСТИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Залавская Е.В., Бахчисарай А.Ю.

Резюме. В работе рассматриваются внешнеэкономические связи Донецкой области, их инвестиционная, торговая и миграционная направленность. Особое внимание уделяется рассмотрению эффективности работы свободных экономических зон Донецкой области. Изучены перспективы и проблемы внешнеэкономической деятельности и предложены дальнейшие пути их решения.

Ключевые слова: внешнеэкономические связи, торговля, миграция, инвестиционная деятельность, свободные экономические зоны.

Актуальность исследования. Донецкая область является крупнейшим индустриально-экономическим и интеллектуально-культурным центром Украины, расположена в центре наиболее густой сети железных дорог, автодорог и воздушного транспорта, обладает большим экономическим потенциалом, огромным количеством квалифицированных работников. На современном этапе происходит процесс интеграции Донецкой области в международное пространство, что проявляется в постепенной интенсификации внешнеэкономической деятельности области. Этим и обусловлена актуальность данной темы.

Степень изученности проблемы. Исследованию проблематики внешнеэкономической деятельности Донецкой области посвящены работы Макогон Ю.В., Василенко В.М., Дергачева В.А., Филипенко А.С., Чуприн О.В. и др. Однако, несмотря на глубину современной экономической мысли относительно данного вопроса, состояние экономической практики свидетельствует о необходимости дальнейших исследований в данном направлении.

Цель статьи заключается в рассмотрении особенностей осуществления внешнеэкономической деятельности Донецкой области.

Результаты исследования. Международная экономическая деятельность – гомогенная (целостная) система хозяйственных связей между национальными экономическими системами разной географической принадлежности, а также созданных субъектов хозяйствования, а также международными организациями, которые имеют характерные лишь для себя связи, реализующиеся в определенных причинно-следственных связях, которые имеют тенденцию к воспроизведению в определенных условиях с использованием преимуществ международного разделения труда и факторного перемещения.

Сущность внешнеэкономических связей как экономической категории проявляется в их функциях. Такими функциями являются [1, с.238]:

- 1) Организация и обслуживание международного обмена природными ресурсами и результатами труда в их вещественной и стоимостной форме;
- 2) Международное признание потребительной стоимости продуктов международного разделения труда;
- 3) Организация международного денежного обращения.

За 2006 – 2010 годы во внешнеторговых отношениях между Донецкой областью и другими странами наблюдаются как количественные, так и качественные (структурные) изменения экспорта и импорта товаров и услуг.